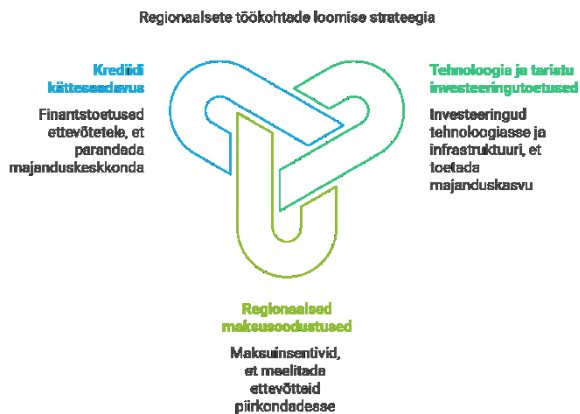

Töökohtade loomine piirkondades

Tasakaalustatud regionaalne areng aitab tagada jätkusuutliku majanduskasvu, piirkondade elujõulisuse ja sotsiaalse sidususe. Seejuures on oluline üksikute piirkondade majanduse areng – investeringute ja töökohtade toomine piirkondadesse. Samuti ka kohalike kogukondade kaasamine vastavasse protsessi. See kõik on oluline, sest:

- **Majandusliku sõltuvuse vähendamine suurlinnadest:** Töökohtade loomine piirkondades aitab vähendada majandustegevuse kontsentreerumist pealinna ümbrusse ning mitmekesistada majandust väiksemates piirkondades.
- **Nutikate töökohtade loomine maapiirkonnas ja väikelinnades:** Töökohtade loomine väiksemates regioonides pakub kohalikele elanikele stabiilseid töövõimalusi ja vähendab tööpuudust.
- **Vastupidavus kriisidele:** Kui majandustegevus on geograafiliselt ja sektoripõhiselt mitmekesine, on riigil lihtsam tulla toime üleilmsete või sektorispetsiifiliste majandusšokkidega.
- **Regionaalse ebavõrdsuse vähendamine:** Tasakaalustatud tööstus- ja ettevõtluspoliitika aitab vähendada piirkondlikke erinevusi sissetulekutes, töövõimalustes ja elukvaliteedis.
- **Inimeste rände pidurdamine:** Töökohtade mitmekesistamine pidurdab sobivate töökohtade nappusest sunnitud väljarännet suurlinnadesse või välismaale, säilitades kohaliku kogukonna elujõulisuse.
- **Kohaliku infrastruktuuri areng:** Töökohtade loomisega kaasnevad investeringuid teede, transpordi, energia ja digitaalse infrastruktuuri arendamisse, mis parandab piirkonna üldist elukvaliteeti.
- **Kohalike teenuste paranemine:** suureneb nõudlus hariduse, tervishoiu ja muude avalike teenuste järele, mis aitab hoida piirkondi elujõulistena.
- **Kohalikud oskused ja teadmised:** tõstab kohalike elanike kvalifikatsiooni ja konkurentsivõimet tööturul.
- **Noorte piirkonnas hoidmine:** Atraktiivsed sektorid loovad noortele karjäärivõimalusi, hoides ära noorte lahkumise piirkondadest.
- **Rohetehnoloogia kasutamine piirkondades:** saab soodustada jätkusuutlikke tootmisviise ja edendada rohetehnoloogiat.
- **Keskonnahoid:** Regionaalselt tasakaalustatud lähenemine aitab vähendada keskkonna koormust, vältides tööstusliku koondumise negatiivset mõju üksikutesse piirkondadesse. Samuti väheneb ebaotstarbekas transpordikoormus, mille on kaasa toonud töökohtade suurem koondumine Tallinna linnapiirkonda võrreldes inimeste elukohavalikutega.
- **Tööstusalade ja tööstuste innovatsioonikeskuste strateegiline jaotus:** Piirkondlikult mitmekesise tööstuse rajamine vähendab majanduse haavatavust, tagades, et elutähtsad tootmisvõimsused ei ole koondunud ühte piirkonda.
- **Toidujulgeolek ja kohalik tootmine:** Toetab toidutootmist ja -töötlemist riigisisiselt, mis suurendab riigi sõltumatust välistarnijatest.
- **Sotsiaalse lõhe vähendamine:** Piirkondade vahelise ebavõrdsuse leevendamine aitab vältida rahulolematust ja pingeid, mis võivad tekkida, kui osa piirkondi jääb arengust maha.
- **Kogukondade tugevdamine:** töökohtade loomine ja ettevõtluse edendamine kohalikke huvigruppe kaasavalt suurendab kogukondade sidusust ja annab inimestele tunde, et nende piirkonda väärtustatakse.

Alljärgnevalt kirjeldatakse kolme põhisammast, millele regionaalsete töökohtade loomine peaks tuginema (vt joonis 1). Nendeks on investeringutoetused tehnoloogiasse ja infrastruktuuri, krediidi kättesaadavus ja erinevad piirkondlikud maksusoodustused.

Joonis 1. Regionaalsete töökohtade loomise põhisambad

I Tehnoloogia ja taristu investeeringutoetused

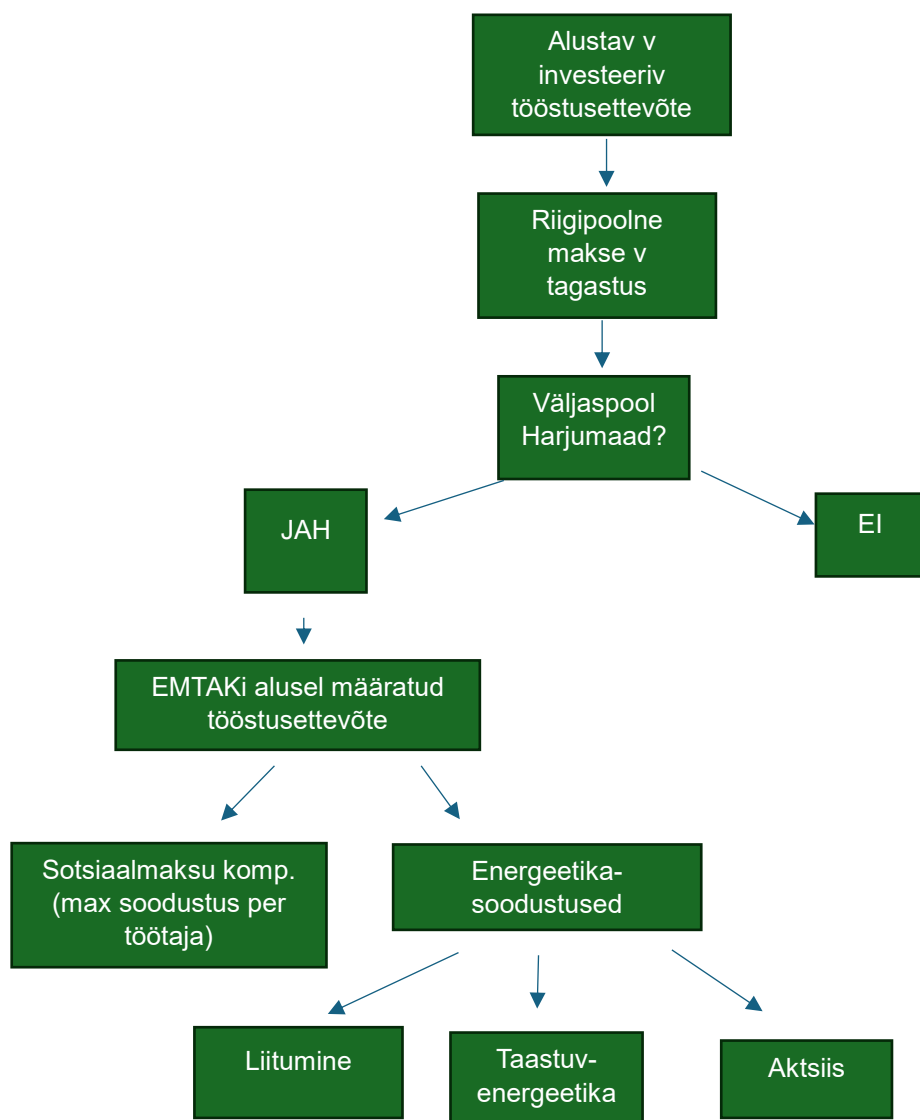
Investeeringute viimiseks piirkondadesse on vaja toetada piirkonna füüsilist taristut ja uude tehnoloogia kasutusele võtmist ettevõtjate poolt, täpsemalt:

- Investeeringutoetus ettevõtetele olulise infrastruktuuri kitsaskohtade kõrvaldamiseks:
  - Toetatakse ettevõtete majandustegevuseks vajaliku side-, interneti-, elektri-, soojusenergia- ning vee ja kanalisatsiooniga seotud taristu ehitamise ja rekonstrueerimise kulusid ning vastava taristuga liitumise kulusid.
- Tööstusparkide ja -keskuste arendamine:
  - Kaasaegse taristuga tööstusalade rajamine ja moderniseerimine, et meelitada uusi ettevõtteid ning pakkuda laienemisvõimalusi.
  - Keskne lahendus parkide arendamisele – nt Ida-Viru Investeeringute Agentuuri sarnase ärimudeli laiendamine teistesse Eesti piirkondadesse.
  - Logistiliste ja transpordisõlmede loomine.
- Tõhusad logistikalahendused ja transpordiühendused:
  - Investeeringud tööstusparkide ja tootmisettevõtete paremaks ühendamiseks peamiste tarneahelatega (maanteed, raudtee, sadamad, lennujaamad).
  - Tõhusad ja paindlikud ühistranspordi lahendused, et parandada töötajate ligipääsu tööstusaladele.
- Kiire internetiühendus: kõikide tööstuspiirkondade ühendamine kiire internetiga.
- Innovatsioonikeskused ja teaduspargid: Keskused, mis toetavad ettevõtete ja teadusasutuste koostööd uute tehnoloogiate arendamisel.

II Regionaalsed maksusoodustused

Suurematest keskustes kaugemal asuvates piirkondades on tihti madalam majandustegevuse tase, väiksem töökohtade arv ning piiratud juurdepääs investeeringutele. Paljudes maakondades on ka suur tööpuudus ja tööealine elanikkond lahkub suurlinnadesse või välismaale. Rahvastiku vähenemine, sotsiaalsete teenuste kättesaadavus ja ettevõtluse ning tööhõive võimaluste olemasolu elukohas on negatiivses vastandmõju spiraalis: majanduslike võimaluste ja sotsiaalsete teenuste vähesus põhjustab elanike lahkumise, see omakorda halvendab piirkonna majanduslikku konkurentsivõimet ning teeb veelgi kulukamaks teenuste pakkumise kohapeal ja vähendab nende kättesaadavust, mille tõttu on veel enam elanikke sunnitud lahkuma¹. See aga piirab elu- ja ettevõtluskeskkonna kestlikku edendamist ning on takistuseks suuremamahulisemate investeeringute tegemisel. Vastavalt rahvusvahelisele kogemusele on maksuerisused, näiteks madalam tulu- või sotsiaalmaksu määr vm maksusoodustused, julgustavad ettevõtteid investeerima ja tegevust alustama vähem atraktiivsetes piirkondades. Maksusoodustused ettevõtetele (nt tööjõumaksude vähendamine) aitavad luua uusi töökohti ja toetavad kohalikku tööhõivet. Piirkonnaga seotud maksuerisused aitaksid parandada piirkonna atraktiivsust ja konkurentsivõimet, meelitades ettevõtteid ja investoreid ning aitaksid parandada ka sotsiaalset sidusust ja elanike heaolu vähem arenenud piirkondades. Taolist sekkumist on võimalik rakendada asustusüksustes, mis on teistega võrreldes ebasoodsas olukorras.

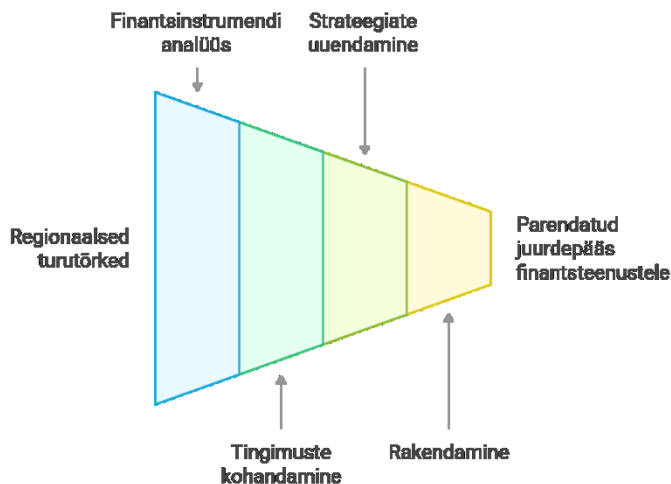

¹ Eesti Maaülikool. Maaelu arengu aruanne. 2011

III Suurendame ettevõtete krediidi kättesaadavust piirkondades

Kapitali hind on Eesti ettevõtete jaoks kõrgem kui enamikus teistes ELi riikides ning ettevõtjatel on raskusi sobiva laenutagatise leidmisel². Regionaalsest aspektist lähtuvalt on kapitali hind veelgi kõrgem väljaspool Harjumaad tegutsevatel tööstusettevõtjatel, kuna omafinantseerimisvõime on madal, tagatisvara väärtus on asukohast tulenevalt madalam ning finantsvahendid investeringute tegemiseks on raskesti kättesaadavad ja kallid. Probleemid on ebapiisava tagatise, ebastabiilsete rahavoogude ning omakapitali puudumisega, mis takistavad krediidasutuste poolt pakutavatele võimalustele ligipääsu.

Finantsmeetmete kohandamine regionaalsete vajaduste jaoks

Turutõrke leevendamiseks väljaspool Harjumaad tuleb aina rohkem rakendada uuenduslikke, paindlikke ja regionaalseid eripärasid arvestavaid finantsinstrumente, seejuures:

- Analüüsida, kas olemasolevad finantsinstrumendid adresseerivad täiel määral teadaolevaid regionaalseid turutõrkeid. Tulemustest lähtuvalt muuta (MES, EIS) ettevõtetele suunatud käenduse ja laenu tingimusi väljaspool Harjumaad soodsamaks (finantsinstrumendi isetasuvuse põhimõtte leevendamine, suurem riskide võtmine, turutingimustest madalad intressid ja tagatisväärtused, lepingutasu, pikemad maksepuhkused, lepingu muutmise ja ennetähtaegse lõpetamise tasu 0.-);
- Vajadusel uuendada EIS ja MES investeerimisstrateegiaid, suurendades riigi riskijulgust regionaalsete investeringute osas (sh valmisolek kanda kahjusid, et pakkuda eraturust soodsamaid tingimusi);
- EISil rakendada ühtekuuluvuspoliitika vahenditest kavandatavate rahastamisvahendite eelhindamise soovitusi pakkuda soodustingimustel laenukäendust ja allutatud laenu tõmbekeskustest eemal investeringuid tegevatele ettevõtetele, et leevendada tagatisvara madalast väärtusest tulenevat turutõrget.
- Tagada madalamad intressimäärad noortele ja alustavatele ettevõtjatele.

IV Luua regionaalse investeringuvõimekuse pilootprogramm, kus kombineerida eelpool toodud tegevusi/toetuseid

Kombineerida eelpool toodud tegevusi ning rakendada neid konkreetses piirkonnas just piirkonnale vajalikus kombinatsioonis - teisisõnu töötada välja toetavate tegevuste pakett, mis

² MKMi 2025. aasta tegevustes majanduse konkurentsivõime ja tööstuse toetamiseks. Kättesaadav: https://mkm.ee/sites/default/files/documents/2024-12/MKM_konkurentsivo%CC%83ime%20to%CC%83stmine%202025.%20a%20tegevuskava%202025.pdf

kohaldub nii era- kui avaliku sektori kasutajatele tervikuna, pakkudes terviklikku ja tasakaalustatud lähenemist, mille pinnalt oleks võimalik edaspidi välja töötada üleriigilised süsteemsed lahendused. Pilootaladele seatakse tulemusnäitajad ning eraldatakse vastav toetus tulemuste saavutamiseks.